

Явява се въпросътъ, дали тъй прѣведеното евангелие е било употрѣбавано въ нѣкоя отъ сливенскитѣ черкви? Отъ 1830 г. до подкачането на истинското черковно движение въ Сливенъ, бългaрско евангелие не се е чело въ мѣстнитѣ черкви. Чакъ кждѣ 1859 г. сливенскитѣ патриоти могли да извоюватъ, щото въ едната половина на църквата да се чете по гръцки, а въ другата половина — по български. Но колкото се отнася за прѣди 1830 г. (прѣди изселването на сливенци въ Влашко и Русия) не бихме били сигурни съ твърдението, че въ сливенскитѣ черкви не се е чело по „черковно-славянски“, още повече, че тукъ кждѣ 1825 г. е имало пълно или не пълно прѣведено евангелие (българско). Но има нѣщо друго. Когато старобългарскитѣ евангелия излѣзли отъ употрѣба, въ българскитѣ черкви, прѣдъ невъзможността да се чете старогръцко, тъй като народа не го разбираше, прибѣгнали къмъ тъй-нарѣченитѣ *караманлийски* евангелия или други черковни книги, написани на турски езикъ съ гръцки букви. Тия *караманлийски* книги сж били много разпространени тогава, па и до днесъ се срѣщатъ въ библиотекитѣ на стари попове или даскали. Единъ отъ свещеницитѣ въ Сливенъ, прочутъ съ четенето на тия книги, е билъ попъ *Атанасъ*, жененъ за сестрата на по-послѣшния сливенски богаташъ Руско *Мирковичъ*. Самъ Сава Доброплодни помни, когато е челъ на *караманлийски* апостола въ Клуцохорската черква, па и до днесъ, по традиция, на Великденъ слѣдъ обѣдъ между евангелията на разни езици се чете това и на *караманлийски* (вжъ образци отъ *караманлийскитѣ* книги въ статията ни въ „Извѣстия на Истор. Д-во“, кн. I).

Сливенскитѣ черкви.

Въпрѣки даннитѣ на Eneholm за 1829 г., че въ Сливенъ имало 4 черкви, останалитѣ факти и прѣданието посочватъ само *три*, а именно: *Св. София* въ Ново-Село, *Св. Димитъръ*, въ централния Сливенъ и *Св. Никола*, въ квартала Клуцохоръ. Вънъ отъ тия черкви въ Сливенъ е имало и параклиси, навѣрно построени въ първитѣ години на робството. Единъ отъ тѣхъ е билъ при днешния „Машатлъкъ“, на мѣстото на съборената джамия Хаджи Ибрахимъ, на западъ отъ тамошната чешма; другъ въ Кумлука, нарѣченъ *Св. Анастасия* или *Св. Атанасъ* (до Пашовото Дѣвическо уще), а трети се посочва на мѣстото, дѣто днесъ е турското теке или муфтийско помѣщение (малко сѣверно отъ къщата на Хаджи Анастасъ — сега клонъ отъ Бълг. Нар. Банка).

Най-старата сливенска черква, а възможно и една отъ най-старитѣ въ България, е тъй-нарѣчената *Св. София*. Тя е въ квартала Ново-Село, дѣто е и огнището на най-стария